

## FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025-2026

Anul de studiu III / Semestrul II

## Legendă:

-scris cu negru - formatul standard al fișei disciplinei

-scris cu albastru - sugestii operaționale pentru elaborarea fișei.

## 1. Date despre program

|                                                                |                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.1. Instituția de învățământ superior                         | Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia                                                                                                                                  |
| 1.2. Facultatea                                                | Istorie, Litere și Științe ale Educației                                                                                                                                         |
| 1.3. Departamentul                                             | Istorie, Arheologie și Patrimoniu                                                                                                                                                |
| 1.4. Domeniul de studii                                        | Arheologie                                                                                                                                                                       |
| 1.5. Ciclul de studii                                          | Licenta                                                                                                                                                                          |
| 1.6. Programul de studii/calificări<br>COR/grupă de bază ESCO* | ARHEOLOGIE/ Arheolog (COR 263206), istoric (COR 263302), promotor local (COR 263220)/ 2633 - Filozofi, istorici și specialiști în științe politice / Acces în ciclul de masterat |

\* conform Planului de învățământ

## 2. Date despre disciplină

|                                                   |     |                         |                        |                                 |                     |                                                                             |         |   |
|---------------------------------------------------|-----|-------------------------|------------------------|---------------------------------|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------|---------|---|
| 2.1. Denumirea disciplinei                        |     | Arheologia alimentatiei |                        |                                 | 2.2. Cod disciplină |                                                                             | A.3207A |   |
| 2.3. Titularul activității de curs                |     |                         | CS I dr Beatrice Ciuta |                                 |                     |                                                                             |         |   |
| 2.4. Titularul activității de seminar / laborator |     |                         | Drd. Ștefan Lipot      |                                 |                     |                                                                             |         |   |
| 2.5. Anul de studiu                               | III | 2.6. Semestrul          | II                     | 2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP) | E                   | 2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă) |         | O |

## 3. Timpul total estimat

|                                                                                                   |    |                     |    |                        |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---------------------|----|------------------------|-----|
| 3.1. Număr ore pe săptămână                                                                       | 3  | din care: 3.2. curs | 1  | 3.3. seminar/laborator | 2   |
| 3.4. Total ore din planul de învățământ                                                           | 36 | din care: 3.5. curs | 12 | 3.6. seminar/laborator | 24  |
| Distribuția fondului de timp                                                                      |    |                     |    |                        | ore |
| a. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe                                    |    |                     |    |                        | 12  |
| b. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren |    |                     |    |                        | 10  |
| c. Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri                          |    |                     |    |                        | 24  |
| d. Tutoriat                                                                                       |    |                     |    |                        |     |
| e. Examinări                                                                                      |    |                     |    |                        | 4   |
| f. Alte activități universitare (vizite de studiu, consultații proiecte, etc.) .....              |    |                     |    |                        |     |

|                                                   |    |
|---------------------------------------------------|----|
| 3.7 Total ore studiu individual (a+b+c)           | 36 |
| 3.8 Total ore activități universitare (d+e+f+3.4) | 39 |
| 3.9 Total ore pe semestru (3.7+3.8)               | 75 |
| 3.10 Numărul de credite**                         | 3  |

\* 1 credit = 25 ore

\*\*Se recomandă ca 3.7 să fie mai mare sau egal cu 3.8

## 4. Precondiții (acolo unde este cazul)

## 5. Condiții (acolo unde este cazul)

|                                |  |
|--------------------------------|--|
| 5.1. de desfășurare a cursului |  |
|--------------------------------|--|

|                                                  |                                                                 |
|--------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
|                                                  | sală de curs dotată cu video-proiector și conexiune la Internet |
| 5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului | sală de curs dotată cu video-proiector și conexiune la Internet |

## 6. Competențe specifice acumulate

|                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Competențe/rezultate</b> ale învățării specifice programului de studii –                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Competențe/rezultate</b> ale învățării specifice domeniului și ramurii de știință– prevăzute în standardele ARACIS în vigoare |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Competențe transversale                                                                                                          | CT3. Conștientizarea nevoii de formare continuă; utilizarea eficientă a resurselor și tehnicilor de învățare pentru dezvoltarea personală și profesională; organizarea unui proiect individual de formare continuă; îndeplinirea obiectivelor de formare prin activități de informare, prin proiecte în echipă și prin participarea la programe instituționale de dezvoltare personală și profesională. |

## 7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

|                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7.1 Obiectivul general al disciplinei | Cunoașterea sistematică a aspectelor legate de producerea, prepararea și consumul alimentelor în diferite perioade istorice.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| 7.2 Obiectivele specifice             | <p>Identificarea surselor arheologice legate de alimentație (resturi alimentare, vase, unelte).</p> <p>- Înțelegerea semnificației culturale a alimentației în societățile antice.</p> <p>- Utilizarea surselor interdisciplinare (arheozoologie, arheobotanică, chimie arheologică).</p> <p>- Elaborarea unei interpretări complexe a alimentației în context arheologic.</p> |

## 8. Conținuturi\*

| 8.1 Curs                                                                                                                                                    | Metode de predare          | Observații |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|------------|
| 1. Introducere în arheologia alimentației: definiție, concepte, metodologii.<br>Surse pentru studiul alimentației în arheologie.                            | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2          |
| 2. Practici alimentare în preistorie: de la vânătoare-culegere la agricultură. 7. Vase și unelte culinare – funcționalitate și interpretare                 | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2          |
| 3 .Producția alimentară în epoca bronzului și fierului. Alimentația în lumea greco-romană. Tehnici de preparare și conservare a alimentelor în antichitate. | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2          |
| 4. Diete și simbolism alimentar în Evul Mediu.                                                                                                              | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                            |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|---|
| 5. Analize arheozoologice și arheobotanice aplicate alimentației. Arheologia experimentală a gătitului antic.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| 6. Aspecte de gen și statut social în practicile alimentare.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| 7. Dieta și sănătatea în trecutul european                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| <b>Bibliografie</b><br>Ciută, Beatrice. <i>Arheobotanica: Ghid metodologic privind prelevarea, procesarea și interpretarea macroresturilor vegetale</i> . Alba Iulia: Altip, 2008.<br>Ciută, Beatrice. <i>Plant Species Within the Diet of Prehistoric Communities from Transylvania</i> . Cluj-Napoca: Mega, 2012.<br>Neef, Reinder; René T. J. Cappers; și R. M. Bekker. <i>Digital Atlas of Economic Plants in Archaeology</i> . Groningen Archaeological Studies 17. Groningen: Barkhuis Publishing, 2012.<br>Hillman, G. <i>Archaeobotany and Archaeology</i> . Cambridge: Cambridge University Press, 2000.<br>Jacomet, S. <i>Identification of Cereal Remains from Archaeological Sites</i> . Basel: IPAS, 2006.<br>Renfrew, J. <i>Palaeoethnobotany</i> . London: Methuen, 1973.<br>Bogaard, A. <i>Neolithic Farming in Central Europe</i> . London: Routledge, 2004.<br>Hopf, M.; D. Zohary; și E. Weiss. <i>Domestication of Plants in the Old World</i> . Oxford: Oxford University Press, 2012.<br>Manning, K.; T. Bogaard; L. Colledge; F. Jones; și alții. "Database and Online Resources for the Study of Archaeobotanical Remains." <i>Vegetation History and Archaeobotany</i> 24, no. 1 (2015): 1-5.<br>Pearsall, D. M. <i>Paleoethnobotany: A Handbook of Procedures (2nd ed.)</i> . New York: Academic Press, 2015.<br>Lung, T.; H. B. Wickham-Jones; și alții. "Multiproxy Archaeobotanical Investigations in Northern Scotland: Macro-, Micro- and Isotopic Evidence." <i>Journal of Archaeological Science</i> 78 (2017): 67-79.<br>Murphy, C. P.; A. Bogaard; K. Hart; et al. "Using isotope ratios on archaeobotanical remains to infer crop water status: A new method in archaeobotany." <i>Journal of Archaeological Science</i> 93 (2018): 77-89.<br>Wiethold, J. "The use of cereal parenchyma and rachis remains in archaeobotany." <i>Vegetation History and Archaeobotany</i> 27, no. 1 (2018): 85-98.<br>Terry, R.; A. Bogaard; M. Jones. "Ancient Crop Intensity: Archaeobotanical Evidence from Neolithic and Bronze Age Europe." <i>Antiquity</i> 92, no. 365 (2019): 1010-1025.<br>Davis, S. J. M.; E. J. Murphy; S. Colledge. "Bridging macro- and micro-botanical evidence through computational modeling." <i>Quaternary Science Reviews</i> 325 (2024): 108742. |                            |   |
| <b>8.2. Seminar-laborator</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                            |   |
| <b>Seminar</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| 1–2. Discuții asupra surselor materiale și scrise privind alimentația.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                            | 2 |
| 3–4. Analiza resturilor ceramice cu urme de gătit.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| 5–6. Studiu de caz: dieta neolitică din Transilvania.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| 7–8. Identificarea resturilor alimentare în contexte funerare.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| 9–10. Prezentare comparativă a dietelor regionale în Europa antică.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| 11–12. Arheologia vinului și a pâinii.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| 13–14. Proiect final: reconstituirea unei diete istorice.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <i>Prelegeri, discutii</i> | 2 |
| <b>Bibliografie</b><br>Ciută, Beatrice, Doina Hendre Biro. <i>Rafinament culinar la curtea principilor ardeleni</i> . Cluj-Napoca: Editura Mega, 2019.<br>Ciută, Beatrice, și Călin Anghel, eds. <i>Gastronomia istorică între știință și reenactment: Despre obiceiurile culinare în Transilvania medievală</i> . Cluj-Napoca: Editura Mega, 2017.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                            |   |

Ciută, Beatrice, et al. *De Gustibus: Bucătăria romană și obiceiurile culinare în Apulum-ul antic (De Gustibus: Roman Cuisine and Eating Habits in Ancient Apulum)*. Cluj-Napoca: Editura Mega, 2013.

Ciută, Beatrice. "Food, Diet and Ritual Practices at Apulum: A Comparative Archaeobotanical Study." *Journal of Ancient History and Archaeology* 12, no. 2 (2025): 203–214. <https://doi.org/10.14795/j.v12i2.011>.

Ciută, Beatrice. "Archaeobotanical Investigations on Samples Recovered from Dacian Settlements Located in the Transylvanian Area." *Journal of Ancient History and Archaeology* 10, no. 2 (2023): 32–37. <https://doi.org/10.14795/j.v10i2.89>.

Ciută, Beatrice. "Novel Archaeobotanical Insights and New AMS C14 Dating from the Sanctuary Oarța de Sus–Ghiile Botii (Maramureș County, Romania)." *Journal of Ancient History and Archaeology* 10, no. 3 (2023): 53–64.

Ciută, Beatrice. "New Archaeobotanical Data Regarding the Diet of Gava Culture from Teleac Hillfort (Romania)." *Journal of Ancient History and Archaeology* 9, no. 2 (2022): 106–115. <https://doi.org/10.14795/j.v9i2>.

Hastorf, Christine A. *The Social Archaeology of Food: Thinking about Eating from Prehistory to the Present*. Cambridge: Cambridge University Press, 2016.

Bogaard, Amy. *Neolithic Farming in Central Europe*. London: Routledge, 2004.

Twiss, Kathryn C. *The Archaeology of Food: Identity, Politics, and Ideology in the Prehistoric and Historic Past*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019.

Van der Veen, Marijke. *Consumption, Trade and Innovation: Exploring the Botanical Remains from the Roman and Medieval Worlds*. Oxford: Oxbow Books, 2014.

Leitch, Victoria. *Archaeology of Food and Foodways in the Ancient Mediterranean*. London: Routledge, 2020.

Fuller, Dorian Q., și Robin Stevens. "Between Domestication and Civilization: The Role of Food in Ancient Societies." *World Archaeology* 52, no. 4 (2020): 501–520.

\* temele de curs și seminar/laborator trebuie să acopere în întregime obiectivele specifice formulate la secțiunea 7.2.

\* temele abordate la curs și cele de la seminar pot fi proiectate atât în relație de complementaritate, cât și/sau în relație de aprofundare a tematicii.

\* este recomandabil ca elaborarea fișei disciplinei să fie făcută în echipă de către titularul de curs și cel de seminar/laborator, eventual de către toți titularii aceleiași discipline, acolo unde mai multe persoane predau aceeași disciplină.

## 9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Se vor prezenta argumente concrete specifice, nu aspecte general valabile, în favoarea motivării necesității/utilității disciplinei pentru un viitor specialist în domeniul profesional aferent programului de studiu.

## 10. Evaluare

| Tip activitate                                                                                                                                                                 | 10.1 Criterii de evaluare                                     | 10.2 Metode de evaluare                 | 10.3 Pondere din nota finală |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|------------------------------|
| 10.4 Curs                                                                                                                                                                      | Cantitatea și calitatea de cunoștințe însușite                | conversația; expunerea liberă           | 50%                          |
| 10.5 Seminar/laborator                                                                                                                                                         | -Cantitatea și calitatea de cunoștințe însușite<br>-Frecvența | Participarea activă, proiect de seminar | 50%                          |
| 10.6 Standard minim de performanță:<br>Capacitatea de a identifica și interpreta sursele arheologice legate de alimentație și de a aplica metode interdisciplinare de analiză. |                                                               |                                         |                              |

Data completării  
29.09.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

Semnătura directorului de departament

Anexă la Fișa disciplinei (facultativă)

**ANEXĂ LA FIȘA DISCIPLINEI**

**b. Evaluare – mărire de notă**

| Tip activitate                                                                    | 10.1 Criterii de evaluare     | 10.2 Metode de evaluare          | 10.3 Pondere din nota finală |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|----------------------------------|------------------------------|
| 10.4 Curs                                                                         |                               |                                  |                              |
| 10.5 Seminar/laborator                                                            |                               |                                  |                              |
| 10.6 Standard minim de performanță                                                |                               |                                  |                              |
| Participarea la 50% din activitățile didactice și însușirea conceptelor de bază.* |                               |                                  |                              |
| Data completării                                                                  | Semnătura titularului de curs | Semnătura titularului de seminar |                              |
|                                                                                   |                               |                                  |                              |

**c. Evaluare – restanță**

| Tip activitate                                                                       | 10.1 Criterii de evaluare       | 10.2 Metode de evaluare          | 10.3 Pondere din nota finală |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|----------------------------------|------------------------------|
| 10.4 Curs                                                                            | Examen                          | Lucrare scrisă                   |                              |
| 10.5 Seminar/laborator                                                               | Referate, eseuri, proiecte etc. | Prezentare la seminar            |                              |
| 10.6 Standard minim de performanță                                                   |                                 |                                  |                              |
| Participarea la 50% din activitățile didactice și însușirea conceptelor de bază.*,** |                                 |                                  |                              |
| Data completării                                                                     | Semnătura titularului de curs   | Semnătura titularului de seminar |                              |
|                                                                                      |                                 |                                  |                              |

\*Formulare orientativă

\*\*Dacă disciplina are prevăzute ore de laborator trebuie prevăzute modalitățile de recuperare a acestora.